

Rebolusyonaryong Pahayagan Pangmasa sa Panay

Tuig 43, Numero 1

Hiligaynon nga Edisyon

Enero 2020

Editorial

Mangunguma, maghimakas! Tapuson ang pagdaug-daug sang rehimeng US-Duterte!

(Guest editorial halin sa Pambansang Katipunan ng mga Magbubukid-Panay)

Pagkatapos sang pagkansela ni Duterte sa peace talks sadtong Oktubre 2017, naghuramentado na ang rehimen sa iya tuyo nga papason ang rebolusyonaryong kahublagan sa bilog nga pungsod. Ginbuy-an sini ang iya mga idu-ido sa militar kag kapulisan agud ilunsar ang wala-tupong sa kapintas nga pagpang-atake sa mga pumuluyo. Madamo sang mga ginpatay ang halin sa kubay sang mga mangunguma.

Isa sa sustansya sang ginkansela nga peace talks amo ang paglab-ot sa kasugot agud kuntani solbaron ang mga ugat sang armado nga inaway sa tunga sang reaksyonaryong gobyerno kag National Democratic Front of the Philippines (NDFP). Ini nga kasugot, nga ginatawag Comprehensive Agreement on Socio-economic Reforms (CASER), ang nagaunod sang pagpatuman sang isa ka tunay nga reporma sa duta kag pungsudnon nga industriyalisasyon.

Apang balabag sa tutunlan sang rehimeng Duterte ang pagpatuman sang sini nga kasugot. Bilang nagapamuno nga pulitikal nga tiglawas sang mga agalon mayduta kag dalagko burgesya-komprador, nag-imbento ang rehimen sang lain-lain nga mga rason nga nagresulta sa pagkansela sang peace talks. Nanalaw ini sa posibilidad nga madula ang suporta kag mapatalsik siya sa poder sang iya mismo nga mga tawo sa militar kag kapulisan kag sang iya ginatiglawas nga grupo sang nagaharing sahi.

Sa opisyal nga datos sang gobyerno sadtong 2015, may masobra 2.7 milyones ka mga mangunguma ang kuno 'benepisyaryo' sang CARP (Comprehensive Agrarian Reform Program) kag sila napanagtagan sang masobra 4 milyones ektaryas nga kadutaan. Sa sini, wala gani makalab-ot sa 3% sang mga benepisyaryo ang naka-kumpleto sang bayad sa ila amortisasyon. Buot silingon 97% ukon 2.6 milyones nga mangunguma nagapabilin nga wala nagapanag-iyang iya kaugalingon nga duta. Makahuluya ang pagtawag sang rehimen sa mga mangunguma nga "benepisyaryo" sanglit wala naman sang tunay nga nagabenepisyang bangud ginabaligya sini ang kadutaan sa mga mangunguma sa mahal nga presyo.

Nagtapos ang programa sang ginpalawig nga CARP sadtong Hunyo 2014. Sa sumada, ini ang pinakamaduguon, pinaka-malawig kag pinaka-magasto nga programa sa duta sa kasaysayan sang Pilipinas. Nagbilin ini sang legasiya sang mga masaker sa dalanon sang Mendiola kag sa Hacienda Luisita, nag-gasto sang

ginatos ka bilyon ka pisos nga solo ang nagbenepisyamo amo ang mga agalon mayduta nga nagbaton sang tag-P500,000.00 kada isa bilang kompensasyon sa ila kadutaan, kag nagtapos sa sulod sang 26 ka tuig (1988 – 2014) nga wala sang tunay nga ginbag-o sa kahimtangan sang mga mangunguma. Ang matuod, mas naglala ang problema sa pag-monopolyo sa duta sang mga agalon mayduta kag dumuluong nga agro-korporasyon.

Ano naman ya ang legasiya sang rehimeng Duterte sa mangunguma kag sektor sang agrikultura?

Mas ginapalala sang sini tiraniko nga rehimen ang pagbakho sang mga mangunguma.

Sa idalum sang iya pagdumalahan, masobra na isa ka milyon nga trabaho ang nadula sa sektor sang agrikultura. Sadtong tinalikdan nga 2019, masobra 300,000 ang nadulaan sang trabaho sa sektor. Nagasaka ang mga galastuhan sa produksyon bangud sang dugang nga pagpamuhis sang TRAIN law, pagsarurot sang presyo sang palay dulot sang liberalisasyon sa importasyon sang bugas, kalakip na ang kinaandan nga mga problema sang kawad-on sang subsidiyo, kapital kag mga serbisyo sa agrikultura, mataas nga arkila sa duta, pagkalubong sa utang, makahalalalit nga mga proyekto, kag kontra-pumuluyo nga mga polisiya. Nagapadayon man ang madata nga pagbaylo-gamit sang kadutaan sang mga dalagko nga real estate owners. Diri sa Panay, matingkad ang pagdominar

sang pamilya ni Senador Cynthia Villar nga nagdislokar sang madamo nga mga mangunguma sa ila irigado nga kadutaan sa bahin sang probinsya sang Capiz, kag sa mga kabanwahanan sang Oton, San Miguel kag Pavia sa Iloilo.

Sa sining nagadalum nga sitwasyon sang kaimulon kag kagutom, naghimo sang mga gilayon nga tikang ang mga mangunguma agud maalibyuhan ang malala nga gutom kag kaimulon. Ginlunsar nila ang kampanya kontra-gutom, bungkalan, kontra-usura, pagpahagan-hagan sang epekto sa ila sang mga kalamidad, kag nag-angkon sang nga kadalag-an sa proseso sang ila pagtinguha nga maangkon ang pinaka-sadsaran sang ila kinamatarung bilang tawo – ang kinamatarung nga mabuhi.

Napamatud-an na nga pat-ud ang kadalag-an sang mga mangunguma kon sila ang magtingub kag mag-ugyon sa paghulag upod sa tanan nga sektor nga ginapigos kag ginahimuslan. Labaw sa tanan, ila nakita ang kakinahanglanon sang pagtukod sang rebolusyunaryo nga mga organisasyon nga nagapati nga paagi lamang sa rebolusyong agraryo kag armadong paghimakas malubad ang ginatos na ka tuig nga problema sa kawawad-on sang duta sa idalom sang pyudal kag mala-pyudal nga mga katilingban.

Ang rebolusyunaryo nga kahublagan sang mga mangunguma ang nagahatag sang kusog sa New People's Army para dugmukon ang nagahari nga estado kag ang iya sini mga mapiguson nga mga instrumento kaangay sang bayaran nga AFP kag PNP. Daku ang nangin amot sang mga rebolusyunaryo nga organisasyon sang mangunguma sa mga madinalag-on nga taktikal nga opensiba sang NPA kag sa tayuyon nga operasyon sang rebolusyonaryo nga kahublagan. Halin sa materyal nga suporta pakadto sa direkta nga partisipasyon sa inaway banwa, yabi ang papel sang mga mangunguma sa rebolusyon.

Sa banas lamang sang armado nga paghimakas ma-angkon ang kalinungan, pangkatilingban nga hustisya, kag demokrasya sa benepisyamo sang masang pumuluyo.

**Mangunguma, batuan ang pagpamigos sang rehimeng Duterte!
Mag-amot sa demokratiko nga rebolusyon sang banwa!**

Mag-intra sa New People's Army!

Ang Daba-Daba ang rebolusyonaryong pahayagan pangmasa sa Panay. Ginapublisar ini makaisa kada bulan. Ginabaton sang Daba-Daba ang ano man nga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita kag mga suhestyon para mapauswag ang aton pahayagan.

 @panayreinfo

 @Daba-Daba Panay

 dabadabapanay.home.blog

Sa subong nga isyu

- **Editorial: Mangunguma, maghimakas! Tapuson ang pagdaug-daug...* p.1
- *11 kaswalti sa kriminal nga RPA-ABB sa pagsilot sang NPA p.3
- *Kampanya para sa matarung kag husto nga kompensasyon... p.4
- *Sa paghiliusa sang sahing mangunguma... p.5
- *Alberto "Tiago" Casidacan: kabuhi nga ginhalad para sa pumuluyo... p.7
- * Mga Balita p.8
- * Binalaybay p.11
- * Rebanek p.12
- * Caduy p.13

11 kaswalti sa kriminal nga RPA-ABB sa pagsilut sang NPA

Madinalag-on ang taktikal nga opensiba sang NPA batok sa kriminal nga grupo kag sindikato nga Revolutionary Proletarian Army-Alex Boncayao Brigade (RPA-ABB) sa sulod sang tatlo ka adlaw nga pagsilot. Nag-agum sang 11 nga kaswalidad ang lagawan nga mga kriminal kag ido-ido sang AFP.

Sadtong Enero 12, gin-ambus sang NPA-Mount Napulak Command ang isa ka iskwad sang RPA-ABB, nga ginapamunuan ni Rammy Cataluña, sa Brgy. Camia, San Joaquin, Iloilo. Isa ang *killed in action* kag tatlo naman ang napilasan sa bahin sang mga tulisan. Nakuha sa ila ang isa ka Granada, magasin kag mga bala.

Matapos sang tatlo ka adlaw, gin-ambus man sang mga pulang hangaway sang NPA-Napoleon Tumagtang Command ang isa ka platoon sang RPA-ABB sa Brgy Cunsad, Alimodian, Iloilo. Ginpamunuan ang mga bandido nanday Jojo Camino kag Gene Maido. Lima ang patay kag duha ang napilasan sa kaaway.

Sandig sa masaligan nga impormasyon sang NPA, nakilala sa 6 nga napatay amo sanday Rammy Cataluña sang Danao, Janiuay, PJ Castiva, alyas Panoy nga taga-Bangko, Alimodian kag isa nga naga-apelyido Amoyo. Baliskad ini sa binutig nga ginpahayag ni Cenon Pancito, tagpamaba sang 3rd Infantry Division Philippine Army nga wala sang kaswalti sa RPA-ABB.

RPA-ABB.

Maathag nga gin-ako ni Pancito nga ang RPA-ABB ginakabig nga espesyal CAFGU kag nagabaton sang alawans halin sa ila gubyerno. Sang Oktubre

2019 nag-abot si Duterte sa Camp Peralta, Jamindan agud saksihan ang *recycled* nga pagbalik sa sabak sang iya gobyerno sang 700 kuno ka tropa sang RPA-ABB. Maathag man nga ginhambal sang rehimen nga igapaidalom sila sa paghanas para himuon nga auxiliary force. Ginakunsente kag ginasagod sang AFP ining kriminal kag sindikato nga grupo sa pihak sang ila malaba na nga listahan sang pagpamatay, pagpanghold-ap, pagpangilkil, pagpanakit sa pumuluyo. Inutil ang rehimen nga mapasabat sila sa ila mga krimen sa pumuluyo kag mahatag ang hustisya sa ila mga biktima.

Pila sang mga krimen nga ila na-komiter amo ang mga masunod:

- ❖ Pagpatay kay Joe Calapardo sang Buga, Leon, Iloilo sang 2006
- ❖ Paghold-ap, pagpatay kag sekreto nga paglubong sang isa ka babaye nga retired teacher nga taga-Jaro sang 2014
- ❖ Pagpatay kakunsabo ang “dirty tricks department” sang AFP kay Romeo Capalla, manedyer sang isa ka eksport bisnis sa tindahan sang Oton sang Marso 15, 2014.
- ❖ Pagpatay kay Dionisio Garete sang Dabong, Janiuay sang 2014.
- ❖ Pagpatay kay Isik Calseña, isa ka mangunguma sang Seol Norte, Leon, Iloilo sang 2016. Si Calseña bag-o lang nakagwa sa hospital sang gintiro sa uringan.
 - ❖ Pagpatay kay Rodgie Aliparo sang Brgy. Bagacay, Tigbauan. Ginpatay siya sa Brgy. Salngan, Oton sang 2016
 - ❖ Pagpatay sang isa ka brgy. opisyal nga naga-apelyido Tubungbanua sang Brgy. Dorongan, Tigbauan sang 2016
 - ❖ Pagpatay kay Alex Torre sang Brgy. Lanag Tigbauan. Ginpatay siya sa Brgy. Guisian, Tigbauan sang 2017
 - ❖ Pagkastigo sa isa ka manunudlo sa Bad-as San Joaquin National High School
 - ❖ Pagpatay kay Konsehal Amatorio sang Sipitan, Tigbauan, Iloilo sang 2019; si Castiva isa

sang na-*identify* nga may salabton sa pagpatay sa nasambit nga konsehal

Ginpatuman sang NPA bilang sabat sa mabaskog nga demanda sang malapad nga pumuluyo

nga silutan ang kriminal, abusador, kag sindikato nga grupo nga suportado sang AFP kag sang Rehimeng US-Duterte. #DD

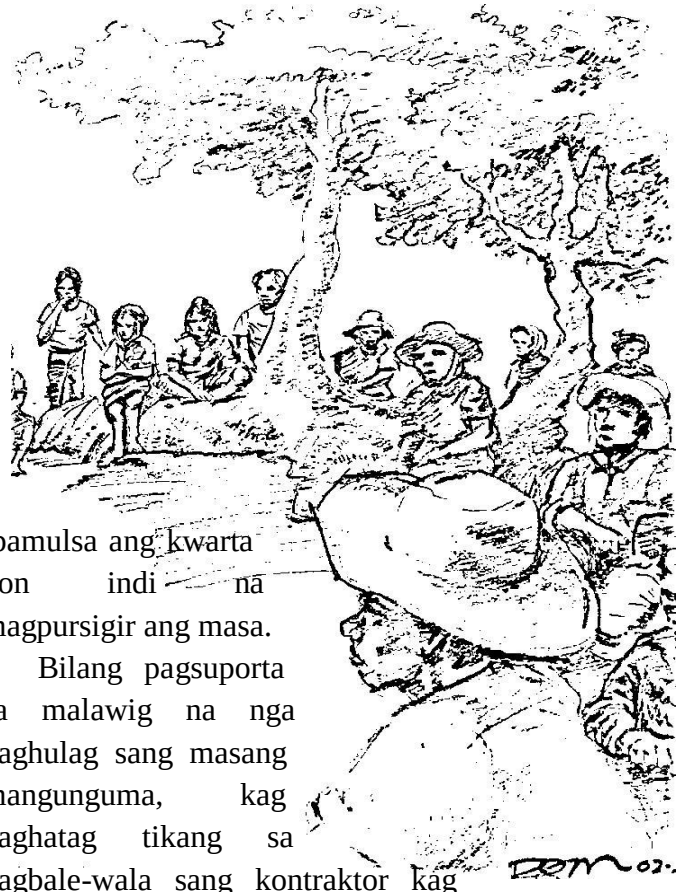
Kampanya para sa matarung kag husto nga kumpensasyon: Inagihan kag mga Leksyon

(Ang ini nga artikulo isa ka pag balik tan-aw sa kasaysayan sang isa ka kahublagaan-masa sa teritoryo sang NPA-Napoleon Tumagtang Command)

Sa paghugpong, masolido ang kusog sang mangunguma batuk sa mapiguson nga sistema.“ Ini ang malahalon nga leksyon nga naganar sang mga mangunguma sa ila duha ka tuig (1998-1999) nga paghimakas para maagum ang kumpensasyon sang ila duta kag katamnan nga gindalasa sang proyektong karsada sa isa ka lugar sa probinsya sang Iloilo.

Nagahinakit ang mga mangunguma nga madulaan sang ulumhan kag katamnan bangud ini ang sorsa sang ila pangabuhian. Dugo kag balhas na ang nangin puhunan nila sa wala untat nga pagkultibar para mapundar kag madebelopar ang nasambit nga mga ulumhan. Gamit ang layi sang “expropriation” palugos nga gin-agaw sa ila sang reaksyonaryong estado ang duta agud himuon nga *national highway*. Gani ang nabilin nila nga opsyon amo ang makig-away para sa kumpensasyon sang mga kahalitan nga gintuga sang amo nga proyekto.

Ginpalig-on nila ang paghiliusa sa pamensaron sang mga katapuan kag ululupod nga pagpatuman sang ginbalay ang plano. Ginlunsar ang serye sang mga aksyon protesta para ipalab-ot ang ila reklamo kag demanda sa mga natungdan nga yunit kag ahensya sang lokal nga gubyrno paagi sa petisyon, dialogue-reklamo asta sa pagbarikada agud pamatukan ang pagguba sang ila ulumhan samtang wala pa mapatupa ang matarung nga kumpensasyon. Gintilawan sang kontraktor nga pihakon kag gub-on ang paghiliusa sang mga katapuan. Pasuhot nga gintawtawan ang pila ka myembro sang gamay nga kantidad kag pasaburno para paluyahon ang ila organizado nga kusog. Ginpabuyan-buayan ang paghimo tikang sa tuyo nga

ipamulsa ang kwarta kon indi na magpursigir ang masa.

Bilang pagsuporta sa malawig na nga paghulag sang masang mangunguma, kag paghatag tikang sa pagbale-wala sang kontraktor kag natungdan nga ahensya sang reaksyonaryong estado sang ila panawagan, ginkumpiska sang New People’s Army ang gamit sang kompanya agud itulod ini nga tamdon ang demanda sang mangunguma kag ipatuman ang matarung nga kumpensasyon.

Ang solido nga kusog nga tayuyon kag maisog nga pagpanukot sang “danyos” nangin desaysibo nga hinganiban sang masa sa pag-angkon sang kadalag-an matapos ang duha ka tuig nga paghimakas. Nakabaton ang tagsa ka mangunguma sang masobra P10,000 asta 80,000 nga balor sang “danyos” sigun sa halit nga natuga sa ila uma. Naduso man ang kontraktor nga

magtapan sang pila ka bahin sang duta bilang tal-os sa naguba nila nga talamnan.

Ang “*build build build*, NGP kag “*land-use conversion*” kag iban pa nga programa sang rehimeng Duterte labi nga nabutang sa daku nga katalagman ang mangunguma nga madulaan sang kaseguruhan sa duta nga ginatalauma. Ang ginapabugal nga mga “proyektong agri-turismo”, katulad sang nagakatabu subong sa binukid sang Iloilo kag Antique nagadis-og sang mangunguma sa duta nga ginatalauma kag nangin malambo nga kondisyon para sa negosyante-kapitalista dumuluong kag lokal nga mag-agaw sang

duta sa tabon sang kuno “developer”. Nagapabilin man katalagman sang pagpang-agaw sa rason sang pagmina kag plantasyon sang multi-nasyunal korporasyon.

Ang paghimakas para sa matarung nga kumpensasyon kabahin lang sang kabilugan nga paghimakas sang mangunguma para bungkagon ang monopolyo sang malapad nga kadutaan sang mga dalagku nga agalon. Kag ang kadalag-an sang paghimakas nga ini maagum lamang sa paglapad kag pagbaskog sang rebolusyong agraryo kag armadong paghimakas sa kaumhan. #DD

Sa paghiliusa sang sahing mangunguma, maangkon ang mga kadalag-an!

(Mga leksyon kag inagihan sang kampanyang masa sang pumuluyo sa Nasidlangan nga Panay)

Mabinungahon ang ululupod kag militante nga paghulag sang mga pumuluyo nga mangunguma sa Nasidlangan nga Panay para isulong ang ila mga interes kag demokratiko nga kinamatarung. Sa pihak sang aktibo nga pag-pugong, sabotahe, kag pagpamahug sang bayaran nga AFP sa mandu sang ni Duterte, na-angkon sang masang mangunguma ang madamo nga kadalaga-an sa kampanya batok sa usura.

Ang kampanya batok sa usura isa sa mga minimum nga programa sang demokratiko nga rebolusyon sang banwa nga ginapatuman sang New Peoples Army sa pagpamuno sang Partido Komunista ng Pilipinas. Ang kampanya nga ini isa ka paghimakas sang sahing mangunguma sa areglo sa kaumhan nga nagapatong sa atrasado nga padugi sang pagpanguma.

Sa pagpasunod sa mga mangunguma sa areglo nga *agribusiness* ukon negosyo sa agrikultura, nangin para sa ganansya na lamang ang ila pagtanum kag indi na para sa pagtuga sang produkto nga pangkonsumo. Sa ini nga areglo, ang mga mangunguma nangin konsumidor sang komersyal nga produkto sa agrikultura pareho sang mga abono, pestisidyo, herbisidyo, kag mga binhi nga *hybrid* ukon *Genetically Modified Organism (GMO)* sang mga

multinational nga korporasyon nga ginapanag-iyahan sang imperyalismong US pareho sang Monsanto.

Gitubusan sang mais ang palay bilang primarya nga produkto sang mga mangunguma sa pagsulod sang areglo nga agribusiness. Makahalabig ang promisa sang libo-libo nga kita sa pagtanum sang mais nga malayo sa makuha sang ordinaryo nga mangunguma sang palay.

Bangud wala sang kaugalingon nga kapital ang mayorya sang mga mangunguma, napilitan sila nga mangutang sa dalagku nga agalon-mayduta nga amo man ang mga usurerero nga nagaputang kag nagapatong sang mataas nga interes. Sa ulihi, ang mga usurerero nga agalon-mayduta ang nagasuyop sa sobra nga kita sang mangunguma paagi sa paghimulos sang ila kusog sa pagpangabudlay samtang nagakalubong ang mga mangunguma sa utang.

Samtang nagadugay ang pagtanum sang mangunguma sang mais mas naglanog ang ila pagpanghakroy sang ila kapyerdehan, pagkalubong sa utang kag pagkadula sang ila pangabuhian pareho sang karabaw kag kadutaan nga ginbutong sang ila gin-utangan. Ang lapnagon nga balakhuon kag pagkumod sang mga nag-utang amo ang nagtulod sa mga progresibo nga organisasyon sang mangunguma nga tun-an paano sila makatibawas sa tagalumapaw nga utang. Paagi sa madalom nga imbestigasyon kag

pagtuon nakita sang mangunguma nga paagi sa ila ululupod kag maisog nga pag-atubang sa mga usurero mahimo sila nga magdemanda nga panubuon ang masyado ka taas nga interes sa ila utang.

Sa una nga hugnat sang kampanya, nakatigayon sang duha ka negosasyon sa duha ka mga banwa kag naka-negosyar sa tatlo ka dalagku nga pinanser. Nagpirma sang mga kasugot ang mga agalon kag mangunguma nga ginbug-usan sang mas o menos 300 pamilya. Sa sini nga mga negosasyon, naduso sang mga mangunguma ang masunod nga mga demanda:

1. Pagpanubo sang bulanan nga interes halin 5%-6% pakadto sa 3%
2. Pagpundo sang pagpatong sang interes sa 4 ka bulan
3. Indi pagpatong sg interes kag ibalik lang ang kapital kon may kalamidad nga nakahalit sa pananum sang mangunguma
4. Pagpa-calibrate sang kilohan sa DTI
5. Pag-isyu sang official receipt sa mga farm inputs nga nakabutang ang presyo sang mga items kag subong man sa pagbayad sang utang sang mangunguma
6. Pag-adjust sang istandard o talaksan sa moisture content halin sa 13.5 pakadto sa 14.5

Sa ikaduha nga hugnat, naduso ang negosasyon sa tatlo ka banwa- duha ka municipal lebel kag isa nga inter-municipal. Napaatubang sang ginatos nga mangunguma ang apat ka daku nga mga pinanser kag walo ka mga middlemen. Nangin kadalag-an sa sini naman nga hugnat amo ang pagnubo sang interes sa pautang sang mga middlemen halin 7-8 porsyento pakadto sa 5 porsyento; samtang 3 sa pinanser ang nagpasugot sa pagpanubo sang interest pakadto 3 porsyento kada bulan. Sa sini nga mga negosasyon, indi magnubo sa 1,000 nga mga pamilya kag indibidwal ang naka-benepisyo.

Nakapahumok man sa negosasyon ang pagbulig sang pila ka alyado halin sa mga LGU mismo sa baryo kag banwa, mga tawo sa simbahan kag abugado nga makumbinsi ang mga usurero sa pagpanubo sang ila interes.

Ang kampanya batok sa usura naghatag sang signipikante nga pang-ekonomiya kag gilayon nga mga ganar sa masang mangunguma. Ang pagdakop sa oportunidad sang mainit nga isyu isa nga yabi nga nakapahulag sa mangunguma. Labaw sa tanan, napakita sang mangunguma ang ila nagahiliusa nga kusog agud atubangon ang mga usurero. Yabi ang solido nga pag-ululupod sang mga mangunguma para maduso ang ila mga interes. Kon wala sang solido nga paghiliusa, wala sang kahigayunan para atubangon ang nagapang-himulos nga sahi. Importante nga matipon ang pinakamalapad kag pinakamadamo nga mangunguma para mangin kusog sang organisasyon. Labi nga importante ang pagbuka sang pagpang-alang-alang sang mga mangunguma nga mag-atubang sa mga agalon-mayduta kag usurero.

Bisan pa may mga na-agum nga pang-ekonomiya nga ganar, indi dapat magkampante ang mga mangunguma sa ila mga kadalag-an. Kinahanglan nga aktibo nga ipa-siguro nga matuman sang mga usurero ang mga kasugot kag bantayan ang mga maniobra nila. Permi nga mangusisa kag

magtuon sa aktwal nga kahimtangan. Ang pagtukib sang mga problema sang masa amo ang mangin

tungtungan sang masunod nga mga demanda kag taktika para sa palaabuton nga mga negosasyon. #DD

Alberto "Tiago" Casicadan: inspirasyon sang sahing mangunguma, kabuhi nga ginhalad para sa pumuluyo

Natawo si Alberto Casicadan, kilala bilang Ka Tiago, sadtong Oktubre 14, 1946 sa Barangay Carara-an, Leon, Iloilo. Sa amo man nga lugar siya nagdaku, nakapangasawa kag nangin amay sa anum ka mga kabataan. Ang iya pangabuhian amo ang pagpanguma kag pananggot sang lubi para himuon nga langgaw agud ibaligya kag makadugang-dugang sa kinahanglanon sa panimalay.

May kinaiya si Tiago nga gilayon magtabang sa mga gina daug-daug halin sang bata pa asta na magdaku. Kon may mag-inaway nga mga pumuluyo, siya na dayun ang nagahusay sa mga naga gamo-gamo. Nangin kagawad siya sang ila barangay sa sulod sang 9 ka tuig humalin sang 1976-1986 sa panahon ni Marcos asta sa rehimen ni Cory Aquino. Sa panahon sang mga ipit-ipit nga kahimtangan, makita ang pagpamuno ni Ka Tiago agud mabutang sa maayo kag hilway nga kahimtangan ang masa.

Bangud sa iya natural nga kinaiya, nangin lider-mangunguma siya sadtong 1978-1987, kag sa amo man nga panahon nangin masingki ang kontradiksyon sa sulod sang mga opisyal sang barangay angot sa kurapsyon. Si Ka Tiago ang nangin tagpamaba kag tagduso sang mga reklamo sang pumuluyo sa baryo batok sa mga anomalya nga nagakatabo bangud nahadlok ang pumuluyo nga magreklamo. Sini man nga panahon, nagabaskug ang rebolusyonaryong kahublagan sa lugar kag si Tiago ang isa sa nagapamuno diri.

Dako ang nangin papel ni Ka Tiago sa pagpalapad sang mga organisasyon masa sa apat ka katambi niya nga mga baryo. Paagi sa matutom kag mapisan nga pag-organisa, signipikante nga nagdaku ang numero sang napahulag nga masa sa mga demokratiko nga aktibidad kaangay sang mga protesta sa banwa kag syudad.

Sa iya pagpanguna, ginlunsar sang organisasyong masa ang mga pagtuon nga labi nakahatag sang madalum nga pagpahangup sa kubay sang katapuan sang organisasyon masa angut sa kahimtangan sang mga imol nga pumuluyo. Importante ang mga aktibidad nga iya gintigayon para sa konsolidasyon kag mapasaka ang kamuklatan kag praktikal nga kapasidad sang pumuluyo.

Sang una nga semana sang Mayo 1987, nag abot ang mga soldado sang 12th kag 15th IBPA sa banwa sang Leon kag nagpatindog sang mga detatsment sa pila ka mga kabaryuhanan.

Ini nga mga pwersa sang militar ang mangin instrumento para isuprehir si Tiago kag ang demokratiko nga kahublagan sang mga mangunguma sa ila baryo.

Sang Mayo 25, 1987, gindakop si Tiago sang mga militar nga nakasibilyan samtang nagapananggot sa iya ulumhan. Gindala si Tiago sa detatsment sang militar. Pagkasunod nga adlaw, Mayo 26, gindala siya sang mga militar pabalik sa ila barangay nga may marka na sang tortyur sa iya lawas. Ginapilit sya sang mga militar nga itudlo niya kon diin ang mga rebolusyonaryong dokumento, apang sang wala siya may gintudlo ginbuntal siya sang army sa dughan gamit ang armalayt. Sang wala sa gyapon nagsugid si Tiago, padayon nga ginabuntal sya sang pusil asta ginsugo sya sang army nga magdalagan. Sang nagdalagan si Tiago, amo ang pag-ayag sa iya sang naga-ulan nga bala asta sa makalab-ot sya sa isa ka sapa, kun sa diin gin tiro sya sa ulo sang mga pasista.

Ang kabuhi ni Tiago padayon nga nagaserbi nga inspirasyon sa pumuluyo, sa mga mangunguma, kag sa mga rebolusyonaryo.

Modelo sya sang maukod nga paghimakas, huwaran nga alagad sang pumuluyo, ilabi na sang sahing mangunguma, kag kahandaan nga magsakripisyo para sa isa ka matarung nga kawsa. Wala niya ginbale ang kabudlayan, mga ital-ital nga kahimtangan sa pagpadayon sang iya mga hilikuton. Ginapanguna niya pirme ang interes sang masa, pagsolbar sa mga kabudlayan nga nasumalang,

pagpundar sang paghiliusa, kag ang pagduso sang ila mga interes batuk sa reaksyunaryo nga gobyerno.

Kag ang kamatayon ni Tiago, nga mas mabug-at pa sa bukid sang Napulac, nagaserbi nga kalayo sa taguipusuon sang kada pumuluyong pigos. Kalayo nga nagapaputli, nagapatinggas kag nagabaid sa salsalon nga determinasyon sang pumuluyong naga-alsa kag nagarebolusyon agud pukanon ang mga manughimulos kag manugpigos.#DD

MGA BALITA

Gobyernong Duterte inutil sa pagbulig sa mga biktima sang bagyo

Nagprotesta ang mga biktima sang bagyo Ursula sa talatapan sang DSWD region 6 para kondenaron ang palpak kag mahinay nga pagresponde sang gobyernong Duterte sa mga pumuluyo nga na-apektuhan sang bagyo sang nagligad nga Disyembre 25, 2019.

Sa pagpanguna sang Kusog sang Pumuluyo, isa ka organisayson sang mga biktima sang kalamidad, ila ginpahayag nga wala gihapon nanuto ang gobyerno ni Duterte sa inagihan sang nagligad nga rehimen tiempo sang superbago nga Yolanda. Suno sa grupo, may kriminal nga pagpatumbaya ang rehimen Duterte sa kakulangan sini sang preparasyon sa pag-abot sang kalamidad. Mas nauna pa nga maghulag ang mga non-government organization, civil society group, kag mga organisayson sang simbahan sa pag-responder sa mga biktima.

Matandaan nga sang adlaw gid sang Paskua, Disyembre 25 nga nagtupa ang bagyo Ursula sa pungsod. Indi magnubo sa 50 ang napatay kag naglabot sa masobra isa ka bilyon ka pesos ang kahalitan sa mga pananom sang pumuluyo ilabi na sa mga mangunguma sang mais, paray kag mga mangingisda. Ang pinakagrabe nga igo sang bagyong Ursula amo ang Western Visayas, ilabi na sa Panay. Sa isla, ang pinakadaku nga porsiyento sang mga nahalitan yara sa Capiz, Aklan, norte nga bahin sang Iloilo kag Antique, mga lugar nga nahalitan man sadto sang bagyo Yolanda.

Biktima sang bagyo Ursula sa Capiz. Halin sa [fb.com/PanayToday](https://www.facebook.com/PanayToday)

Dismayado ang Kusog sang Pumuluyo bangud imbes nga DSWD, ang Office of Civil Defense (OCD) sang gobyernong Duterte ang nagpamuno sang *relief operations* para sa mga biktima sang bagyo Ursula. Isa ka *inter-agency cluster* nga ginapamunuan sang OCD ang nagpatigayon sang mahinay, depektibo kag puno sang burukratiko nga mga proseso ang paghatag sang ayuda sa mga apektado nga pumuluyo.

Mayor nga gina-tutukan sang OCD ang kontra-insurhensya nga kampanya sang gobyernong Duterte sa idalom sang TF-ELCAC. Indi bulig ang katuyuan sang pagpanguna sang OCD sa relief operations para sa mga biktima sang bagyo kundi ang paglagas sa mga organisasyon sang pumuluyo. Wala sang tuyo ang gobyernong Duterte kag mga ahensya sini nga maghatag sang gilayon nga ayuda kag rehabilitasyon sa mga biktima sang bagyo Ursula.

Samtang nagadalasa ang bagyo Ursula sang Disyembre, gilayon nga nagpapanaog sang direktiba ang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Pilipinas sa tanan sini nga yunit sang NPA nga imaksimisahon ang kahigayunan sang untat-lupok agud magbulig sa mga nabiktima sang bagyo kag magkondukta sang *emergency relief operations* kag buligan ang apektado nga masa nga kay-uhon ang ila mga uma kag patindugon-balik ang ila mga kabalayan. #DD

Pag-amyenda sa Human Security Act, ginpakamalaot

Makatalagam kag delikado sa kinamatarung sang pumuluyo- ini ang panindugan sang grupo sang mga makibanwahanon nga abugado sa idalum sang National Union of Peoples Lawyers (NUPL) sa plano sang rehimeng US-Duterte nga amyendahan ukon bag-uhon ang Human Security Act (RA 9372).

Sa pagpanguna nanday senador Panfilo Lacson, Imee Marcos kag kongresista nga si Jericho Nograles, labi nga paga-ipiton ang mga duna nga kinamatarung sang pumuluyo kaangay sang hilway nga pagwaragwag, malinong nga asembleya kag pagpatapu sa mga organisasyon. Sa pag-amyenda sang Human Security Act, pagakuhaon man ang mga *safeguard* angot sa pagpasabat sa mga katapu sang kapulisan kag militar nga makasala sa pag-akusar sa ginadudahan nila nga *terorista*. Naga-imponer ang layi sang daku nga penalidad sa sala nga mga pag-aresto sa mga ginadudahan nga terorista.

Tuyo man nanday Lacson, Marcos kag Nograles, nga islan ang ngalan sang layi sa Anti-Terrorism Act kag pasangkaron ang sakop sini halin sa pag-aresto nga wala sang mandamyento kag pag-priso sang 14 ka adlaw bisan wala sang nagakaigo nga kaso. Dulaon man ang bahin sang layi nga nagaproteher sa mga akusado kaangay sang indi na ini kinahanglan ipresentar sa huwes kon madakop, kag indi paggamit sang logbook nga nagaunod sang detalye sang pag-aresto.

Labi nga pagagamiton sang rehimeng US-Duterte ang layi para pahipuson ang mga nagabato sa iya tiraniko nga paghari. Para sa NUPL, patyon sang

Anti-Terrorism Act ang demokrasya, *due process*, kag mga sandigan nga kinamatarung sang pumuluyo.

Sa Metro Manila kag mga sentrong syudad sang pungsod, nagpatigayon sang protesta ang NUPL upod ang iban nga mga demokratiko nga grupo. Panawagan sang grupo nga maghiliusa ang pumuluyo para batuan ang plano sang rehimeng US-Duterte nga mas pasingkion ang atake batok sa mga imol kag mga demokratiko nga pwera. #DD

Treyning sa videography, ginlunsar sang NPA-Mt. Baloy Command

Entusyastiko nga natigayon sang mga pulang hangaway sa idalum sang Mt. Baloy Command ang isa ka treyning para sa epektibo nga paggamit sang camera kag videography. Ang treyning, ginhiwat sa sulod sang larangan gerilya kag gintambungan sang mga hangaway nga may lain-lain nga hilikuton. Sienta porsyento (70%) sang mga tumalambong mga pamatan-on.

Sa duha ka adlaw nga aktibidad, gintudluan ang mga Pulang Hangaway sang husto nga paggamit sang camera, teknika sa pagkuha sang laragway kag bidyo, kag basehan nga ihibalo sa paghimu sang video.

Nakahimu sang mga produksyon-bidyo ang mga hangaway bisan pa man gamit ang limitado nga mga kagamitan.

Ang treyning gintigayon para mapabaskug ang kapasidad sang NPA bilang hukbong propaganda sang Partido. Labi nga importante ini para mapakita sa porma sang bidyo kag mga laragway ang kahimtangan sang pumuluyo sa kaumhan.

Sa subong nga kontrolado sang rehimeng US-Duterte ang *information environment* kag aktibo nga gina-atake ang midya kag mga sorsa sang alternatibo nga balita, nagadaku ang kinahanglanon para lubos nga mawaragwag sa tanan nga pamaagi ang pagbato sang pumuluyo. Subong man, kinahanglan nga batuan ang aktibo nga pagpalapnag sang military sang *fake news* kag mga kontra-komunista nga propaganda.

Sa mga kamot sang pumuluyo ang pagbato sa opensiba sang pasista nga propaganda sang rehimen.#DD

Mga Mangunguma, Ginhanduraw ang ika-33 tuig sang Mendiola Massacre

Isa ka pungsudnon koordinado nga hublag nga protesta ang ginlunsar sang mga mangunguma sa bilog nga Pilipinas agud handurawon ang ika-33 nga tuig sang maduguon nga Mendiola Massacre. Bitbit ang panawagan sang pagpasingki sang paghimakas para sa tunay nga reporma sa duta kag pagpadayon sang istoryahanay pangkalinungan, naghiwat sang nagkalain-lain nga programa kag aktibidad ang mga mangunguma upod ang iban pa nga sektor sa mga sentrong syudad sa pungsod.

Natabu ang Mendiola Massacre sadtong Enero 22, 1987 sang ginpaulanan sang bala sang mga militar kag pulis ang mga raliyista nga nagapanawagan sa panguluhan ni anay Corazon Aquino nga magpatuman sang isa ka kumprehensibo nga reporma sa duta -13 ka mangunguma ang napatay. Sa kakulba nga magagrab sang pag-alsa sang pumuluyo ang pagmasaker sang 13 ka martir nga mangunguma, ginratsada sang anay rehimeng Cory Aquino ang pagpasar sang paltik nga Comprehensive Agrarian Reform Program ukon CARP.

Makaligad ang 33 ka tuig, napamatud-an nga palpak ang reporma sa duta ni Aquino bisan pa nga ginpadayon ini sang mga masunod nga rehimen. Nagapabilin sa gihapon sa 7 sa 10 ka mangunguma ang wala sang kaugalingon nga duta samtang ara sa gihapon sa kamot sang mga dalagko nga agalon mayduta ang malagpad nga dutang agrikultural. Ehemplo diri ang pagpabilin sa gihapon sa kamot sang mga Cojuangco nga pamilya mismo ni Corazon Cojuangco Aquino sang Hacienda Luisita bisan napaidalum na ini sa CARP.

Nagapabilin nga wala sang hustisya nga naangkon ang mga pamilya sang mga biktima sang Mendiola Massacre. Wala sang napamatbatan sa nasambit nga pagpamatay. Samtang dugang nga nagasingki ang pagpang-atake sa mga mangunguma

nga nagaduso para sa matuod-tuod nga reporma sa duta. Linibo na ka mangunguma ang ginpamatay sang gobyerno. Sugod magpungko si Duterte, naglab-ot na sa masobra 244 ang mga mangunguma nga ginpamatay. Dugang pa diri ang lapnagon nga pagbayolar sang tawhanon nga kinamtarung sang mga mangunguma nga ginpalala pa sang mga polisiya sang rehimeng Duterte kapareho sang Martial Law sa Mindanao, Memo 32 kag EO 70.

Dugang sa kawawad-on sang duta kag pagsingki sang atake sang estado, ginabunal man ang mga mangunguma sang mga bangian nga polisiya pang-ekonomya kapareho sang TRAIN Law kag Rice Liberalization Law nga nagpamahal sang mga basehan nga balaklunon samtang ginabarat ang ila produktong agrikultural. Ginaduso sang sini nga mga polisiya ang mga mangunguma sa kumunoy sang kaimulon.

Diri sa Panay, ginpangunahan sang grupong Paghugpong sang Mangunguma sa Panay kag Guimaras (PAMANGGAS) ang paghanduraw sa ika-33 anyos sang Mendiola Massacre paagi sa isa ka piket-protesta. #DD

BINALAYBAY*Ini Handum Man Sang Masa**R. Montana**Pebrero 15, 2018*

Bisan ang mga bayo kag puroy guresnay kag
ang hitsura nagasaramihay

Bisan ang dalapugan mayami kag ang abo
manipis na

Bisan ang mala ang mga pantaw kag kay-ag
ang banggirahan

Bisan ang balay puno na sang mga agiw kag
lawa

Ina tungod may rason sila;

Didto sila sa sulod sang kampo sang mga
kaupod nagatuon kag nagaplano

Didto sila sa pihak nga baryo nag-upod sa
local nga gerilya

Didto sila naga-treyning sa platun sang local
milisya

Didto sila sa ginatukod nga KRB, LAM kag sa
hukmanan sang banwa;

Sila ang nagatiglawas didto bilang gobyerno
kag amat-amat nga nagapangabuhi gerilya.

Ti ang ila kabataan diin na?, si Indang kag
Untoy diin na...

Sus wala ka balita? Sekreto lang naton ini
ha... ato sila sa lokal nga gerilya

Mga tunga na sa tuig nga natukod kag
nagahulag na sa mga kabaryuhanan

Sila yadtong nagbanat sa SAF nga lima ka
bilog ang napatay tatlo pilason

Sila yadtong nagwarning kay Osep kag Warlet
sa Quipot nga mga tawo sadto ni Jerry Colaja

Gani nga halos wala na sila nagapauli sa daan
nila nga balay.

Peru ipaidalum nalang nila ang ila pamilya sa
kahublagaan

Hublag na ang magplano sa propyedad nila
Ina ang ila desisyon sa panahon nga

nahangpan nila ang pagsulong

Ina ang ila nangin panindugan sang nagbaton
sila sang hangkat sang Partido

Madamu ang nangin katulad nila sa iban pa
nga mga distrito

Gin-abunar nila ang nabilin nga mga dekada
sang ila kabuhi sa pagpultaym sa lokal

Kag dalayawon man sila kay gintugyan man
nila ang mga hamtong nila nga kabataan sa
hublag

Sa isa ka higayon tumalagsahon ini apang
ordenaryo manlang sang nangin hublag masa
na

Kag sang ginbaton na sang masa nga ang
inaway banwa ila.

Kag kinahanglan makahulusga nga magaalisa
sila.

Bulawan gali ang kahalimbawa nila

Dyamante ma gali ang balor nila

May handumon kag tulun-an man kita sa ila

Mas maayo man nga mangin katulad man kita
sa ila

Kon mas masarangan pa naton lapawan naton
sila.

REBANEK

“REBANEK” Kompaylasyon sang
Rebolusyonaryo nga mga Anekdotas.

Suno sa tagsulat nga mga kaupod, Ang ‘REBANEK’ isa ka pagtipon sang mga panaysayon kag istorya halin sa “tunay nga mga hitabo sa kabuhi sang mga rebolusyonaryo nga kaupod kag masa sa isla sang Panay nga nagalakip sadtong dekada 70 sa lugar nga ginatawag Border Area sang Iloilo, Capiz kag Aklan.”...

“Mga kahalam-utan ini nga inagihan—mga gawi, aksidente, nga ang iban, bunga sang agwat-kultural sa tunga sang kaumhan kag kasyudaran sang mga kaupod nga naghaling sa nagkalain-lain nga sahi kag impluwensya, nga nagahimakas sa pagbag-o sang kaugalingon kag sang katilingban.”...

“Sa pihak sang pagkaseryoso kag kabuhi-kamatayon nga paghimakas sang mga kadre, katapo sang partido kag mga Pulang hangaway, may katimbang ini nga mga hitabo nga makapakadlaw, hungod man ukon indi.”...

“Sa kabilugan nagahatag sang pagpamag-an sang sitwasyon kag panahon nga makakadlaw nga normal sa kabuhi sang rebolusyonaryo sa luyo sang masa, diin man sila ukon bisan sa aktwal nga pagpakig-away sa pasistang militar.”

Propaganda nga ginapukaw ang nagakatulog nga masa

Isa sadto ka bes naghiwat sang pagtuon ang amon yunit bahin sa paghiwat sang mapagsik nga propaganda sa masa. Entusiastiko ang tanan.

Masunod nga adlaw balik na kami sa hilikuton pangmasa. Pagkasirom nagsaka kami sa balay sang masa nga ang tagbalay halin pa sa iya kaingin sa bilog nga adlaw nga panghilamon.

Tapos iyapon umpisa na si Ka Kamlon sang mapagsik nga propaganda. Tubtub nagbuklad na banig ang masa para magtulog, mapagsik gihapon ang propaganda.

Nagub na gid man kag sang ulihi napolisukan na kami. Tsansa ako nga nakabugtaw. Nabatian ko nga segi pa ang propaganda sang kaupod. Pero natalupangdan ko nga siya na lang sagad hambal kag ang masa wala na nagasabat.

Nagmuno ako sa iya basi tulog na ang masa. Amo nga natalupangdan niya nga tulog na gid man gali ang masa nga kapoy. Bangod seguro nga wala pa maayawi ang kaupod ginpukaw gid ang masa kag nagpadayon sa pagpropaganda.

Ambot kon nagapamati man ang masa bangod natulugan man ako.

Pagkaaga gintasa ang ginhimo ni Ka Kamlon kag nakita nga indi naman kinahanglanon nga pukawon ang masa nga nagatulog na.

Ang sabat naman ni Ka Kamlon: “indi bala ang tuyo ta ang pagpropaganda sa masa”?

Sa gihapon basta abuton ang kaupod sa kahugod sa propaganda bisan nagatulog na ang masa ginapukaw niya ini kag magpropaganda.

* * *

CADUY

Horrorscope 2020

Ang ini nga bulanan nga artikulo ginahalad sa mga opisyales kag katapu sang kapulisan, mga militar, mga berdugo, mga traydor sa rebolusyon, intel, caggu, kag mga despotiko nga pulitiko. Nagaunod ini sang mga handum sang pumuluyo para sa ila, mga bugay kag padya nga nagahulat sa ila sa sini nga kinabuhi para sa ila lawas nga dutan-on. Ini gintuga sang pamensaron lamang, apang indi sila dapat magkahangawa o magkabalaka, mahimo gid ini matabo sa matuod-tuod nila nga kabuhi.

Capricorn (Dec. 22–Jan. 19): Liwat nga magapagsik ang imo negosyo sa pagpatuman sang NTF- ELCAC ni Duterte. Mahatagan ka sang kahigayunan matapos ang malawig nga panahon sang pangremedyo-heneral bangud wala ka na sang mabaligya nga datos kay madugay ka na nagtraidor sa hublag. Malipayon ka subong kay sa NTF-ELCAC ni Digong, bisan ang pan-os may pulos. Hinay-hinay sa pagnegosyo ha, kay sa sistemang kapitalista, mahimo nga magboom ka, mahimo man nga mabust ka. **(Kilala nga mga berdugo kag pasista nga ginbun-ag sa sini nga signos: Gen. Noel Clement, AFP Chief of Staff kag Martin Defensor, ICPO Director)**

NGITA TINAGA

N	E	O	L	I	B	E	R	A	L	O	P	G	H	E	A	O	O	K	R
T	E	R	K	L	V	G	E	R	I	L	Y	A	O	S	T	Y	V	B	I
F	T	W	T	O	H	J	I	K	K	L	F	E	E	A	R	M	N	B	C
E	H	U	P	R	K	A	P	I	T	A	L	I	S	A	E	I	B	K	E
L	Y	K	E	E	H	C	O	L	B	N	S	V	R	L	T	N	G	E	L
C	A	U	F	B	O	P	L	A	U	O	Z	G	K	O	T	I	O	L	I
A	E	L	B	O	J	P	K	B	V	M	A	O	L	I	F	N	T	A	B
C	O	T	M	L	K	D	L	S	C	G	F	D	Z	D	A	G	D	C	E
G	I	U	S	U	R	A	Q	E	N	M	W	E	B	N	E	A	D	T	R
I	H	R	D	S	T	W	A	O	S	G	A	L	P	E	G	C	E	A	A
N	K	A	A	Y	V	T	Y	V	W	A	P	K	M	M	G	T	R	W	L
T	L	Y	V	O	D	S	T	U	E	X	R	O	I	Q	G	U	E	N	I
E	V	U	I	N	U	Q	R	S	L	V	B	M	T	B	N	F	G	A	Z
R	K	A	R	L	M	A	R	X	D	R	B	U	Y	S	A	D	U	B	A
E	C	G	O	A	Q	H	J	K	O	L	M	N	O	U	M	K	L	Y	T
S	M	B	T	I	M	P	E	R	Y	A	L	I	S	M	O	N	A	A	I
O	E	N	S	W	A	D	P	O	L	K	D	S	S	A	S	D	S	W	O
R	B	O	U	P	Y	U	D	A	L	I	S	M	O	K	L	B	Y	A	N
Y	S	S	O	S	Y	A	L	I	S	M	O	O	N	M	P	T	O	N	B
L	A	L	A	N	D	U	S	E	C	O	V	E	R	S	I	O	N	I	B

GIYA: Pangitaon sa kahon ang mga tinaga nga nakalista sa idalum. Markahan sang bilog ang mga ini.

ARKILA

CPP

DEREGULASYON

DRB

LAND USE CONVERSION

MAKIBAKA

MAO

MENDIOLA

MINING ACT

USURA

GERILYA

IMPERYALISMO

INAWAY BANWA

KAPITAL

NEOLIBERAL

NEW PEOPLES ARMY

NTFELCAC

PKM

PYUDALISMO

KARL MARX

KOMUNISMO

KULTURA

SWELDO

REBOLUSYON

REBOLUSYONG AGRARYO

RICE LIBERALIZATION

SOSYALISMO

WTO

HULATON ANG SABAT SA "NGITA TINAGA" UKON KROSWORD SA MASUNOD NGA ISYU SANG DABA-DABA

Sabat sa Krosword Disyembre 2019:

